

Чарівні Народні казки

У ваших руках чудова збірка найцікавіших казок, які сторіччями, з покоління в покоління, передавалися народом з вуст у вуста. Ці чарівні історії подарують юним читачам віру в диво!

Адже варто перекинути з пальця на палець чарівний перетеник — і вмить з'являться дванадцять молодців і виконанть усе, що побажаєш, тільки-но розчепанш скатертину-самобранку — і буде бучний бенкет. На цих сторінках оживуть могутні билинні богатирі Ілля Муромець, Добриня Микитович і Олекса Попович, щоб стати до двобою не на життя, а на смерть зі своїми споконвічними супротивниками Солов'єм-розбійником, Змієм Гориничем і Тугаринном Змієвичем; тридцять років вояк Білий Полянин із Бабон-ягон, золотом ногом, а Іван-царевич вирушає на добром коні за тридев'ять земель добувати наречену. І хтозна, чи не ці казки бачила Олена Премудра, розгортаючи свою чарівну книгу...

www.bookclub.ua

ISBN 978-966-14-3937-4

9 789661 439374

Чарівні Народні казки

Чарівні Народні казки

Чарівні Народні казки

 ВИДАВНИЦТВО
КЛУБ СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ

Харків
2012

УДК 821-34-93

ББК 82

Ч-20

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладач з російської *Роман Ставицький*

Дизайнер обкладинки *Інна Бурмаченко*

Художники

Марина Бабич, Олена Гордієнко, Марина Магомедова

ISBN 978-966-14-3937-4

© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля», ви-
дання українською мо-
вою, 2012

© Книжковий Клуб «Клуб
Сімейного Дозвілля», ху-
дожне оформлення, 2012

Казка про Ілля Муромця і Солов'я-розбійника

Руська билина

Іде богатир Ілля Муромець на вірному коні, кінь його летить над високими горами, над глибокими річками. І от розляглися перед ним безкраї болота.

Скочив Ілля з коня. Дуби з корінням вириває, настилає через болото настили дубові. Тридцять верст настилив — і досі по цій гаті¹ люди їздять.

Дійшов тією гаттю Ілля до річки Смородинової. Тече річка широка, бурхлива. Заіржав вірний кінь, піднявся вище темного лісу і перескочив річку.

А за річкою на трьох дубах сидів Соловей-розбійник. Повз ті дуби ні шуліка не пролетить, ні звір не пробіжить, ні гад не проповзе — всі помруть страшною смертю. Усі бояться Солов'я-розбійника. Почув Соловей кінський тупіт, закричав страшним голосом:

— Хто це їздить тут, біля моїх дубів, спати не дає мені, Солов'ю-розбійнику?!

---

¹ Гать — дорога через болото або затоплену ділянку суходолу, настил через трясовину. Гать робиться з колод, покладених звичайно впоперек рухові.

Засвистів він по-солов'їному, загарчав по-звіриному, зашипів по-змїїному! Земля задрижала, столітні дуби похитнулися, квіти осипалися, трава нахилилася до землі. Вірний кінь богатирський на коліна впав.

А Ілля Муромець у сідлі сидить, не ворухнеться, русої голови не схиляє. Узяв він батіг шовковий, ударив коня по крутих боках:

— Хіба ж ти богатирський кінь?! Хіба ти не чув пискупташиного, шипіння гадючого?! Вставай, вези мене до розбійницького гнізда!

Скочив кінь на рівні, підвіз Іллю до дуба. А Соловей-розбійник побачив та й зіскочив з дуба. Ілля Муромець націлився і пустив стрілу вагою в цілий пуд просто йому в праве око. Втрапила стріла розбійникові в праве око, вийшла крізь ліве вухо. Упав Соловей із гнізда, підскочив до нього Ілля Муромець, зв'язав міцно й прив'язав до свого сідла.

— Що дивишся на мене, розбійнику? — питає. — Хіба руських богатирів не бачив?

— Дивлюсь, втрапив я в міцні руки, не гуляти мені більше на волі...

Поїхав Ілля далі і приїхав на подвір'я Солов'я-розбійника. А у того двір на семи верстах, на семи стовпах, навколо залізна огорожа, а на тій огорожі голови руських богатирів убитих. А на дворі палати білокам'яні з ганочками позолоченими.

Закричала дочка Солов'я-розбійника:

— Їде наш татечко, Соловей Рахманович, везе мужичка-селянина!

Вийшла дружина Солов'я-розбійника, заохала:

— Шо ти кажеш, нерозумна?! Це їде мужик-селянин, везе твого татечка, Солов'я Рахмановича!

Кинулася дружина Солов'я Іллі до ніг:

— Ти візьми в нас, богатире, срібла, золота, перлів, скільки може взяти твій богатирський кінь, відпусти тільки нашого татечка, Солов'я Рахмановича!

Каже їй Ілля:

— Мені подарунків ваших не треба. Вони політи слізьми дитячими та кров'ю руською, злиднями та горем селянським! Як у руках розбійник — він завжди тобі друг, а відпустиш — наплачешся. Не відпущу я Солов'я-розбійника, а відвезу його в Київ!

Повернув коня і поїхав просто до Києва.

У Києві в той час княжив князь Володимир. Приїхав Ілля Муромець — у князя якраз був бенкет. Усі богатирі з князем гуляли. Богатир прив'язав коня надворі і Солов'я з ним залишив, а сам пішов до княжих палат. Увійшов, уклонився:

— Доброго дня, княже Володимире, чи ти приймеш мене?

— Звідки ти, добрий молодцю? — питає князь Володимир. — Якого роду-племені?

— Звати мене Ілля. Я селянський син, із-під Мурома, з села Карачарова. Їхав я з Чернігова прямоїжджою дорогою...

Як скочить тут Олекса Попович з-за столу:

— Неправда, княже! Не можна їхати з Чернігова прямоїжджою дорогою! Там на трьох дубах Соловей-розбійник сидить, там ні птиця не пролітає, ні звір не пробігає, усі мертві падають.

Уклонився Ілля князеві:

— Ану, — каже, — ходімо, я вам покажу, де ваш Соловей-розбійник.

Поспішили всі, і князь, і княгиня, і богатирі, вийшли на широкий двір, а розбійник висить, до сідла прив'язаний.

Каже князь Володимир:

— Ану, Соловей-розбійник, засвисти по-солов'їному, закричи по-звіриному!

Не дивиться на нього Соловей-розбійник, не слухає:

— Не ти, — каже, — мене взяв у полон, не ти мені й наказуватимеш!

Просить тоді князь:

— Ілле Муромцю, накажи ти йому!

— Накажу, тільки ти не сердься, княже, — прикрию вас із княгинею своїм кафтаном селянським, щоб біди не було! А ти, Солов'ю-розбійнику, засвисти по-солов'їному, закричи по-звіриному!

— Не можу я свистіти, у мене в роті пересохло.

— Дайте йому ковш солодкого вина, та ковш пива гіркого, та ковш меду хмільного, закусити дайте калачом, — каже тоді князь своїм слугам.

Напоїли Солов'я, нагодували.

— Ну, — каже Ілля, — роби, що наказано, та свисти і кричи в половину сили! А не послухаєш — погано тобі буде!

Той як свиснув — листя посипалось з дерев, богатирі попадали, князь Володимир ледь на ногах встояв.

Розсердився Ілля Муромець на розбійника:

— Я звелів тобі князя і княгиню потішити, а ти такої біди наробив! Ну, тепер начувайся! Досить тобі сиротити малих дітей, досить розбійничати!

Вивів Солов'я-розбійника в поле і відрубав йому голову.

— Дякую тобі, Ілле Муромцю, — каже князь Володимир. — Залишайся в моїй дружині й живи у нас у Києві до самої смерті.

І пішли вони бенкетувати.

Князь Володимир посадовив Іллю поруч себе, навпроти княгині. Олекса Попович образився, схопив зі

столу булатний ніж і кинув його в Іллю Муромця. На льоту спіймав Ілля гострий ніж і ввіткнув його в дубовий стіл, а на Олексу й не глянув.

Підійшов до Іллі Добриня Микитович:

— Славетний богатир, Ілле Івановичу, візьми мене й Олексу Поповича в товариші. Будеш ти в нас старшим, а ми з Олексою молодшими.

Тут Олекса зовсім розсердився, на ноги скочив:

— Що ти кажеш, Добринюшко? Сам ти роду боярського, я з роду попівського, а його й не знає ніхто.

Підійшов тут до Іллі славетний богатир Самсон Самойлович і каже йому:

— Ти, Ілле Івановичу, на Олексу не сердься, роду він попівського, краще за всіх лається і хвастає.

Тут Олекса криком закричав:

— Та що ж це робиться? Кого руські багатирі старшим обрали? Селянина немитого!

— Дуже ти галасуєш, Олексо, й нерозумно говориш, — каже Самсон Самойлович. — Селянський люд Русь годує. Та й не за родом слава йде, а за багатирськими подвигами. За них і слава Іллі Муромцю!

— Та чи багато він слави здобуде, на веселих бенкетах меди пиючи?!

Не стерпів тут Ілля, скочив на ноги:

— Правильно каже попівський син — не годиться багатиреві на бенкеті сидіти. Відпусти мене, княже, у широкий степ — подивитися, чи немає ворогів на рідній Русі, чи немає розбійників!

І вийшов Ілля із гридні¹.

---

¹ Гридня — велика зала у князівських палатах для гриднів — добірної дружини, де бенкетували, приймали гостей.

Зміст

Казка про Іллю Муромця і Солов'я-розбійника	
<i>Руська билина</i>	5
Про Добриню Микитовича і Змія Горинича	
<i>Руська билина</i>	10
Про прекрасну Василису Микулівну	
<i>Руська билина</i>	18
Олекса Попович і Тугарин Змієвич	
<i>Руська билина</i>	26
Скатертина, баранчик і торба	
<i>Російська казка</i>	32
Чарівний перстеник	
<i>Російська казка</i>	37
Чорнушка	
<i>Російська казка</i>	51
Безногий і безрукий богатири	
<i>Російська казка</i>	54
Олена Премудра	
<i>Російська казка</i>	59
Фролко-сидень	
<i>Російська казка</i>	65

Цар-дівчина

Російська казка 70

У чолі сонце, на потилиці місяць, із боків зірки

Російська казка 75

Золотий кінь

Російська казка 79

Верліюка

Російська казка 92

**Казка про Василису, золоту косу, непокриту красу,
і про Івана Гороха**

Російська казка 97

Королевич і його дядько

Російська казка 107

Іван-царевич і Марфа-царівна

Російська казка 114

Іван Бикович

Російська казка 122

**Іван селянський син і мужичок сам завбільшки
з перст,
вуса на сім верст**

Російська казка 136

Вечірник, Полуночник і Світанок

Російська казка 144

Бухтан Бухтанович	
<i>Російська казка</i>	149
Два Івани — солдатські сини	
<i>Російська казка</i>	153
Федір Тугарин і Анастасія Прекрасна	
<i>Російська казка</i>	167
Іван-царевич і Білий Полянин	
<i>Російська казка</i>	175
Самійло Кішка, гетьман запорозький	
<i>Українська легенда</i>	183
Як Сірко переміг татар	
<i>Українська легенда</i>	191
Про вірного товариша	
<i>Українська казка</i>	192
Холод, Голод і Посуха	
<i>Українська казка</i>	205
Іван-Побиван	
<i>Українська казка</i>	212
Відьми на Лисій горі	
<i>Українська казка</i>	216
Мужик бовтанський, богатир бусурманський	
<i>Українська казка</i>	218

Казка про Коцю Безсмертного

Українська казка 227

Баба і чорт

Українська казка 236

Дивний сон Івана

Українська казка 239

Іванко — цар звірів

Українська казка 246

Про королевича й Залізного Вовка

Українська казка 259

Про німу царівну

Українська казка 266

Золотий черевичок

Українська казка 272

Котофей і пан Печерецький

Українська казка 279

Рукавичка з блохи

Українська казка 286

Казка про Пливунчика

Українська казка 291

Царева донька

Українська казка 306

Малий Мандрівник	
<i>Українська казка</i>	311
Нещасний Данило	
<i>Українська казка</i>	319
Дружина-чарівниця	
<i>Українська казка</i>	326
Борідка	
<i>Українська казка</i>	330
Зачарований хлопець	
<i>Українська казка</i>	333
Лебедине озеро	
<i>Українська легенда</i>	338
Коваль із гори Демерджі	
<i>Кримська легенда</i>	340
Про Дівочу вежу	
<i>Кримська легенда</i>	343
Джерело Святослави	
<i>Кримська легенда</i>	346
Миша і Жаба	
<i>Байка</i>	349
Кінь і Осел	
<i>Байка</i>	350

Муха-орачка

Байка 351

Жаба, боязкіша від зайця

Байка 352

Лебідь, Щука і Рак

Байка 353

Вовк і Ягня

Байка 355

Про Сонце, Мороз і Вітер

Байка 357

Лев і Комарі

Байка 358

В'юн і Щука

Байка 359

Орел і Лисиця

Байка 360

Літературно-художнє видання

Чарівні народні казки

Укладач *ЗОРЯНСЬКА Марина*

Головний редактор *С. С. Скляр*
Відповідальний за випуск *Г. В. Сологуб*
Художній редактор *О. О. Глоба*
Технічний редактор *А. Г. Верьовкін*
Коректор *І. М. Хижняк*

Підписано до друку 14.08.2012. Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Minion». Ум. друк. арк. 19,32 + кольор. вкл.
Наклад 10 000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ВАТ «Харківська книжкова фабрика “Глобус”»
61012, м. Харків, вул. Енгельса, 11.
Свідоцтво ДК № 2891 від 04.07.2007 р.
www.globus-book.com

Видавництво Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
www.trade.bookclub.ua

ГУРТОВИЙ ПРОДАЖ КНИГ ВИДАВНИЦТВА

ХАРКІВ

ДП з іноземними інвестиціями
«Книжковий Клуб «Клуб Сімейного
Дозвілля»»

61140, г. Харків-140, просп. Гагаріна, 20-А
тел/факс +38 (057) 703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

КИЇВ

ПП «Букс Медіа Тойс»

04655, м. Київ, просп. Московський, 10-Б, оф. 33
тел. +38 (044) 351-14-39,
+38 (067) 572-63-34,
e-mail: booksmt@rambler.ru

ЗАПОРІЖЖЯ

ФОП Савчук Ю.Д.

69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 18
тел. +38 (050) 347-05-68
e-mail: vega_center@i.ua

ДОНЕЦЬК

ТОВ «ІКЦ «Кредо»»

83096, м. Донецьк, вул. Куйбишева, 131-Г
тел. +38 (062) 345-63-08, +38 (062) 348-37-92, +38 (062) 348-37-86
e-mail: fenix@kredo.net.ua
www.kredo.net.ua

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»

служба роботи з клієнтами:

тел. +38 (057) 783-88-88

e-mail: support@bookclub.ua

Інтернет-магазин: www.bookclub.ua

«Книжковий клуб», а/с 84, Харків, 61001

Чарівні народні казки / укл. М. Зорянська ; пер. з рос.
Ч-20 Р. Ставицького ; худож. М. Бабич, О. Гордієнко, М. Магоме-
дова. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного До-
звілля», 2012. — 368 с. : іл.

ISBN 978-966-14-3937-4

УДК 821-34-93
ББК 82